

odbio od svojih granica, već je i vlast svoju proširio po najvećem dijelu nekadašnje panonske Hrvatske sve do Drave i današnje slavonske ravnice, gdje je proširena Hrvatska u prvi kraj (otprilike do smrti bugarskog cara Simeuna) graničila s Bugarskom, no već oko 930. s Madžarima, otkad se oni za oslabljenja bugarskoga smjestaše po nekim važnijim točkama oko ušća Drave i uz Dunav i Savu. Kad i kako se proširila dalmatinska Hrvatska po panonskoj, ne znamo, no bezuvjetno stoji, da se 925. računao teritorij nekadašnje s i s a č k e biskupije — koji je sve do pada franačke vlasti u tim stranama oko 900. pripadao patrijaršiji u Akvileji — kao zemlja, koja potpada u jednu ruku pod spljetsku nadbiskupiju, a u drugu pod hrvatskoga vladara. Do bojeva s Madžarima bez sumnje je dolazilo uz staru rimsku cestu, što je vodila od Drave pored današnjega Zagreba, Topuskoga i Bihaća prema Kninu, a naročito onda, kad su oveći odredi njihovi polazili u pljačku ugarskom Podravinom, a onda preko današnjih mjesta Ptuja, Celja, Ljubljane i Vipavske doline u Italiju (tako 919., 921. na 922. i 926.). U doba ovih madžarskih pljačkaških vojna pribjegli su u Hrvatsku mnogo naroda iz bivše Koceljeve Panonije, za koju već godine 900. pišu bavorski biskupi papi, da je sva opustošena, bez žitelja i ijedne crkve. Vjerojatno je, da se i panonska Hrvatska sama od svoje volje u tim teškim vremenima prislonila uz dalmatinsku kao uz jači državni organizam, a njezini odličniji ljudi, plemići, pridržali i dalje domaću upravu, šiljući hrvatskomu vladaru, kao svomu vrhovnomu gospodaru, počasne „darove“.

Srbi i Bugari. Pored obrane od madžarske najezde u Hrvatsku zaokupiše Tomislava u mnogo većoj mjeri događaji, što su se baš tada odigravali u jugoistočnom susjedstvu njegovu, a naročito borbe između bizantinskoga carstva i Bugara za prevlast nad Srbima.

Pobjedivši Klonimira Strojimirovića (896), srpski knez Petar Gojniković vladao je punih dvadeset godina. On se sprijateljio s bugarskim knezom Simeunom (892—927), sinom Mihajla Borisa, i predade mu na čuvanje Pavla Branovića. Poslije toga udari Petar Gojniković na Neretljansku oblast te je zauzme osim otoka Visa, Brača i Hvara, jer ti su oko toga vremena bez sumnje bili u vlasti hrvatskoga kneza Tomislava. Proširenje srpskoga kneza teško je podnosio humski knez Mihajlo Višević (oko 910. do 930.), koji je tada imao u vlasti svojoj još i Travunju i Duklju. Stoga se knez Mihajlo složi s bugarskim knezom Simeunom, u taj mah zara-